

KÉT FOLYÓ

Zentára indultam, tizennyolc év után először. Félig lehúnyt szemeim előtt két dolog kavargott, s színes, élesen kirajzolódó képeikkel elfödtek e város régáhitott és gondosan emlékezetembe vésett látképét. — e városét, amely tudatomban, idővel, gyermekkorom igazi, mozdulatlan várává változott. Nem nyomoztam a dolgok gyökerei és az okok után, nem kérdeztem, mért épp ezek, — e két dolog a következő volt: egy ember és egy folyó.

Most, amikor láttam őket, lassan mindez elcsendesedik bennem, egyik a másikával egybemosódik, a két dolog egy és ugyanazzá válik: emberés-folyó.

Először a folyót pillantottam meg. Zavaros volt, akárcsak akkor, — csendes és lassú a nehezen gördülő hullámemeletével. Az augusztus délutáni Tisza körülfont vonaglón, mintha körülöttem folyt volna, testemből és életemből fokozatosan építgetvén a maga szigetét, amely épp hogy csak hervadozni kezdett a koraósz szelídködű leheletétől érintve. Ebben a vízben lebegett először a testem (elmondtam már egyszer: „mint a csönd szálfája”), először ennek zavaros, titokzatos és puha mélyéből húztam ki halat, pikelyes halat, napfényben csillogót; egy márciusi, hűvös reggelen ott fuldokoltam a bánáti oldalon, s először éreztem meg, hogy életünkre makacsul leselkedik egy árnyék, — megtudtam, hogy az életnek van egy másik, halálos arca is...

Órákig álltam a Tiszaparton, egész sötétedésig. Többé nem láttam a Tiszát, csak hallottam: suttogott, forgatta lassú, iszapos kerekét, arra, az én soha nem érintett titkom, az Eugén-sziget felé.

Másnap elindultam, hogy megkeressem az embert. Tudtam, hogy még éi és hogy pontosan 95 éves. Bekopogtam a kissé megroggyant ház üvegajtáján, amelyben valaha én is éltem, felejthetetlen unokáival cimborálván. Az üveglap mögött senki sem szólalt. Kinyitottam az ajtót és beléptem az előszobába. Kopogtam a szoba ajtaján. Senki sem válaszolt. Bementem. A sarokban ágy volt, kissé összegyűrt párnazsákkal. Föléhajoltam: Lukács-apó meredt rám csontosan, szikkadtan, fehérülő hajával és keskeny bajúszával.

Mellkasa alig emelkedett a lassú, öreges lélegzéstől. Aludt. Egyedül, a nyitvahagyott házban. És siketen. Óreg volt, mint minden ebben a házban. percekig álltam fölötte. Nem költöttem fel. Csak emlékeztem. Hogy mire? Ó, az hosszú történet, de egyszer majd elmesélem...

Aztán lassan távoztam. Mintha egy másik folyót, s nem embert látogatam volna meg.

Zenta, 1957 szeptember 2-án.

Ford. F. F.

STÜDER Hans (Svájc):
Sirály (színes fametszet)